

#261 Analize Economice:

Politica Bugetar-Fiscală 2027

Opinii și sugestii colectate de la mediul de afaceri din Republica Moldova pe Platforma Agenda Națională de Business

PhD Veaceslav Ioniță

Economist IDIS Viitorul

26 iunie 2026

Mesajul mediului de afaceri

Politica fiscală nu trebuie evaluată doar prin veniturile suplimentare pe care le aduce bugetului în anul următor, ci prin capacitatea sa de a genera investiții, locuri de muncă, exporturi și prosperitate în următorii 20–30 de ani.

O politică fiscală modernă trebuie să transforme Republica Moldova într-o economie mai competitivă, mai rezilientă și mai atractivă pentru investiții, nu doar într-o economie cu încasări fiscale mai mari.

DOI PILONI ESENȚIALI ai reformei TVA a Uniunii Europene din 2022

- ▶ **Mai multă libertate pentru statele membre.** Extinde lista bunurilor și serviciilor eligibile pentru cote reduse, Până în 2022, regimul TVA era mai rigid. După modificare:
 - ▶ statele pot aplica până la **două cote reduse de minimum 5%**;
 - ▶ pot aplica și **cote sub 5%**;
 - ▶ pot aplica chiar și **cotă zero cu drept de deducere** pentru anumite bunuri și servicii esențiale.
- ▶ **Recunoaște explicit bunurile esențiale,** Directiva precizează că statele pot aplica cote foarte reduse pentru:
 - ▶ alimente;
 - ▶ apă;
 - ▶ medicamente;
 - ▶ produse farmaceutice;
 - ▶ produse sanitare și de igienă;
 - ▶ transport de persoane;
 - ▶ cărți, ziare și publicații.

Directivile UE în materie de TVA prevăd o abordare diferențiat privind aplicarea de TVA

Taxa standard TVA (nu mai mică de 15%)
în Republica Moldova – 20%

Cote reduse TVA, pentru o listă clar
definită de bunuri și servicii (nu mai mic
de 5%) în Republica Moldova – 8%

Cote mai mici sau cota 0% la TVA
pentru o listă restrânsă de bunuri și
servicii esențiale

Reforma TVA a Uniunii Europene din 2022 a oferit statelor membre mai multă flexibilitate pentru protejarea bunurilor și serviciilor esențiale.

- **Extinde categoria sănătate**
- **Introduce energia verde.** Aceste categorii nici nu existau în forma inițială din 2006.
- **Include economia digitală**
- **Extinde facilitățile pentru locuințe.** Sunt adăugate:
 - renovarea locuințelor;
 - reparația locuințelor;
 - închirierea locuințelor;
 - renovarea clădirilor publice;
 - panouri solare pe locuințe.
- **Introduce categorii sociale noi**

DIRECTIVA 2006/112/CE – ANEXA III

Bunuri și servicii pentru care statele membre pot aplica cote reduse de TVA

(art. 98 din Directivă)

1 ALIMENTE, APĂ ȘI PRODUSE AGRICOLE

- 1. Alimente (fără băuturi alcoolice), pentru consum uman și animal; animale vii, semințe, plante, ingrediente pentru prepararea alimentelor; produse pentru completarea sau înlocuirea alimentelor
- 2. Furnizarea apei
- 11. Bunuri și servicii folosite în producția agricolă* (fără bunuri de capital); pesticide chimice și îngrășăminte chimice până la 01.01.2032
- 11a. Cabaline vii și servicii legate de acestea
- 23. Plante vii și produse de floricultură, bulbi, flori tăiate etc.

2 SĂNĂTATE

- 3. Produse farmaceutice pentru scopuri medicale și veterinare, inclusiv contracepție și protecție igienică feminină; produse igienice absorbante
- 4. Echipamente medicale, dispozitive, articole, accesorii și echipamente de protecție (inclusiv măști medicale); bunuri pentru persoane cu handicap, adaptarea, repararea, închirierea și leasingul acestora
- 17. Servicii de îngrijire medicală și dentară și tratament termal
- 20. Servicii de îngrijire la domiciliu (asistență, îngrijirea copiilor, vârstnicilor, bolnavilor, persoanelor cu handicap)

3 EDUCAȚIE, CULTURĂ ȘI MEDIA

- 6. Cărți, ziare, periodice, inclusiv împrumutul de către biblioteci (în format fizic sau electronic); producerea de publicații ale organizațiilor fără scop lucrativ
- 7. Intrarea la spectacole, teatre, circuri, muzee, grădini zoologice, cinematografe, expoziții și evenimente culturale; accesul la transmisiunea online
- 8. Servicii de radiodifuziune și televiziune; difuzarea pe internet; accesul la internet în cadrul politicilor de digitalizare
- 9. Servicii ale scriitorilor, compozitorilor, artiștilor-interpreți și drepturile de autor

4 TRANSPORT

- 5. Transportul de persoane și bagaje; transportul bicicletelor, autovehiculelor și altor vehicule; servicii legate de transportul de persoane
- 25. Biciclete, inclusiv biciclete electrice; servicii de închiriere și reparare a acestora

5 LOCUINȚE ȘI CLĂDIRI

- 10. Livrarea și construirea de locuințe (politică socială); renovarea, modificarea, repararea, demolarea și reconstrucția locuințelor; închirierea de locuințe
- 10a. Construirea și renovarea clădirilor publice și a altor clădiri de interes public
- 10b. Curățarea geamurilor și curățarea locuințelor private
- 10c. Livrarea și instalarea de panouri solare pe locuințe și clădiri publice

6 TURISM, ALIMENTAȚIE ȘI AGREMENT

- 12. Cazare în hoteluri și unități similare, inclusiv pentru vacanță; campinguri și parcări pentru rulote
- 12a. Servicii de restaurant și catering (cu posibilitatea excluderii băuturilor)
- 13. Intrarea la evenimente sportive; accesul la transmisiunea online; dreptul de utilizare a instalațiilor sportive și ore de sport/fitness

7 PROTECȚIE SOCIALĂ ȘI SERVICII SOCIALE

- 15. Bunuri și servicii prestate de organizații recunoscute ca având drept obiectiv bunăstarea socială, în activități de asistență și securitate socială (dacă nu sunt scutite)

8 SERVICII PENTRU PERSOANE

- 16. Servicii funerare și crematorii; bunuri conexe
- 18. Canalizare, curățarea străzilor, colectarea deșeurilor menajere și tratarea/reciclarea deșeurilor (cu excepția organismelor de la art. 13)
- 19. Repararea aparatelor de uz casnic, încălțăminte și articolelor din piele, îmbrăcăminte și textilelor de uz casnic
- 21. Coafură

9 ENERGIE ȘI MEDIU

- 22. Energie electrică, încălzire și răcire centralizată, biogaz; sisteme de încălzire cu emisii scăzute de înaltă eficiență; gaze naturale și lemn de foc până la 01.01.2030

10 ALTE BUNURI ȘI SERVICII SPECIFICE

- 24. Îmbrăcăminte și încălțăminte pentru copii; scaune auto pentru copii
- 26. Obiecte de artă, de colecție și antichități
- 27. Servicii juridice pentru litigii de muncă și în cadrul asistenței juridice
- 28. Unelte și echipamente pentru servicii de salvare/prim ajutor (organisme publice sau ONG)
- 29. Servicii legate de nave-far, faruri, materiale auxiliare pentru navigație și servicii de salvare

* cu excepția bunurilor de capital (utilaje, clădiri)

Protejarea bunurilor și serviciilor esențiale și a accesului la sănătate în politica fiscală 2027

- Sănătatea nu este o sursă de venit bugetar
- Principiul fiscal european: **statul poate taxa consumul, dar nu trebuie să penalizeze accesul la sănătate.**
- Sănătatea intră în categoria bunurilor și serviciilor esențiale, unde poate și trebuie aplicată o cotă redusă de TVA sau chiar Cota – 0% TVA
- Majorarea TVA la medicamente produce efecte inverse:
 - Pe termen scurt: venituri fiscale iluzorii
 - Pe termen mediu:
 - tratamente amânate;
 - agravarea bolilor;
 - internări mai costisitoare;
 - cheltuieli mai mari ale CNAM;
 - cheltuieli mai mari ale spitalelor;
 - sărăcie mai mare.
- TVA la medicamente înseamnă: **Taxa pe boală**

Politica fiscală trebuie să diferențieze produsele, nu să le trateze identic

În multe domenii apare tentația simplificării:

- același TVA pentru toate produsele;
- aceeași acciză pentru toate produsele;
- aceleași taxe pentru toate sectoarele.

În realitate produsele sunt diferite:

- impact diferit asupra sănătății;
- impact diferit asupra mediului;
- impact diferit asupra economiei;
- grad diferit de risc și contrabandă.

Studiul de caz: produsele cu nicotină

Moldova are o situație paradoxală:

Țigările clasice

- accize printre cele mai mici din Europa;
- diferențe mari față de România;
- stimulează contrabanda și exportul ilicit.

Produsele din tutun încălzit

- deja taxate peste media europeană;
- printre cele mai ridicate niveluri din regiune.

Pliculețele cu nicotină

- fără acciză;
- vid legislativ și fiscal.

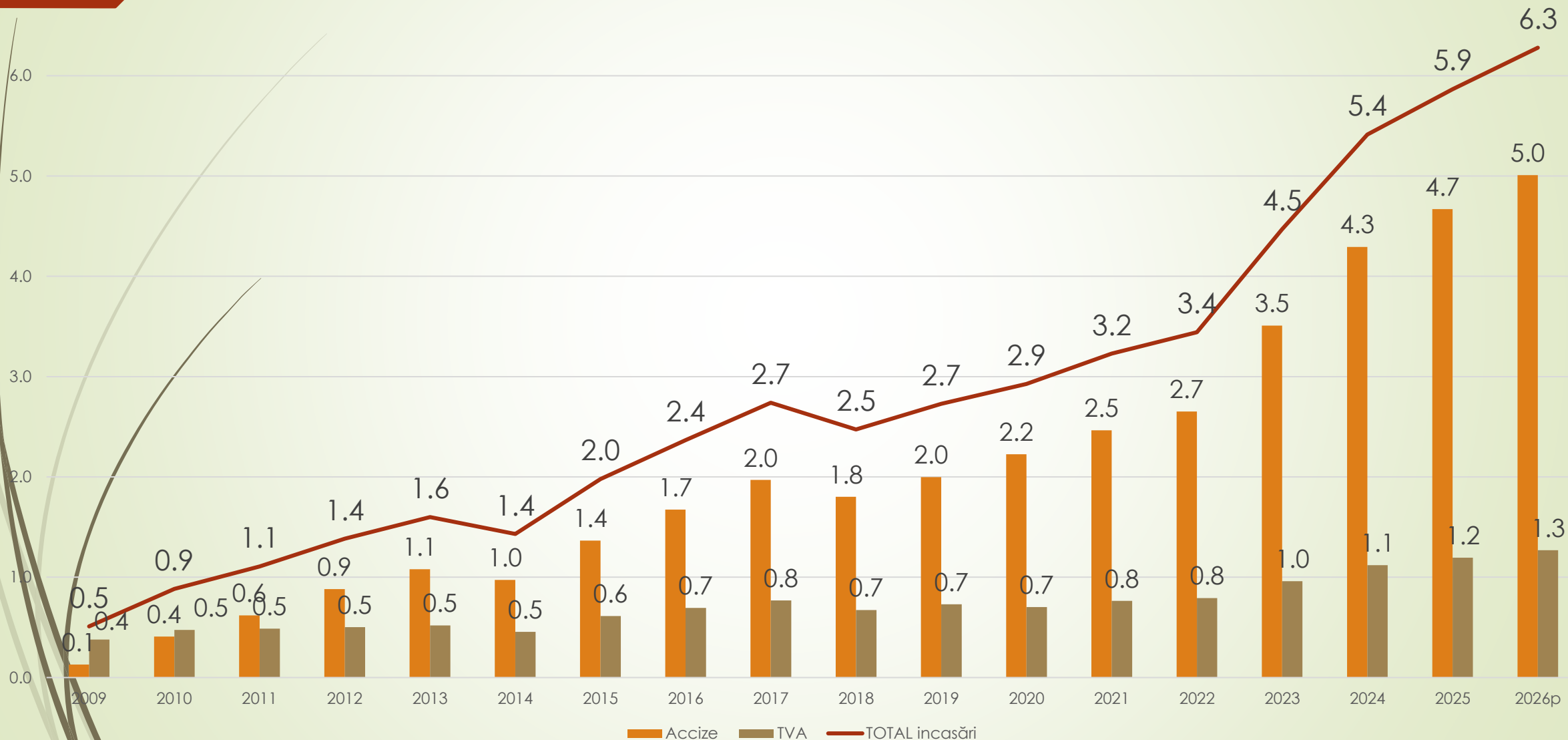
O politică fiscală inteligentă:

- taxează mai sever produsele subimpozitate;
- evită suprataxarea produselor deja taxate suficient;
- elimină golurile legislative;
- urmărește obiective clare de sănătate publică și venituri bugetare.

Încasările Bugetului Public Național din produsele de TUTUN, miliarde lei

(în 2026 consumul total - 7,6 miliarde lei, Impozite 6,3 miliarde lei, valoarea produsului - 1,3 miliarde lei)

7.0

Accize TVA TOTAL încasări

Reforma fiscală și demografia: de ce familiile cu copii nu trebuie penalizate fiscal.

➤ Dispare politica fiscală pro-familie

➤ Proiectul elimină sistemul actual de scutiri pentru:

- soț/soție;
- persoane întreținute;
- copii.

➤ Asociația Contabililor estimează că o familie cu doi copii poate pierde facilități echivalente cu 2.376–4.752 lei anual.

➤ **Politica Bugetar-Fiscală trebuie să fie instrumentul prin care protejăm familia, în condițiile în care Moldova:**

- are una dintre cele mai scăzute rate ale natalității din Europa;
- pierde populație prin emigrare;
- se confruntă cu îmbătrânirea accelerată,

Este justificată eliminarea stimulentele fiscale pentru familii?

TVA trebuie să taxeze consumul, nu investițiile

Trezește îngrijorare eliminarea dreptului de deducere TVA pentru anumite automobile utilizate în activitatea economică.

Este încălcat **Principiul neutralității TVA.**

TVA trebuie să taxeze consumul final, nu investițiile și activele utilizate în afaceri.

Locuința – investiția care nu trebuie penalizată fiscal

Prima locuință trebuie protejată fiscal

- cotă redusă TVA (8%) sau chiar **TVA 0%**
- aplicabilă pentru prima locuință și locuințele accesibile
- TVA standard doar pentru segmentul investițional și de lux

Impozitarea profitului real, nu a inflației

- indexarea valorii de achiziție cu inflația
- eliminarea impozitării câștigurilor nominale rezultate doar din creșterea prețurilor

Recunoașterea investițiilor în locuințe

- deductibilitatea cheltuielilor documentate pentru: reparații capitale, renovare, eficiență energetică, modernizare

Stimularea deținerii pe termen lung

- reducerea impozitării pentru activele deținute mai mulți ani, după 5 ani se achită doar 50% din impozitul pe creșterea de capital, după 10 ani fără impozitare pe creșterea de capital
- diferențiere între investiții pe termen lung și speculații imobiliare

Evaluarea impactului cumulativ al taxelor

- TVA
- Fondul Urbanismului
- taxe și contribuții locale
- impozitarea câștigurilor de capital

Reforma de impozitare a salariilor – povara reală crește deși cotele declarate scad și este afectat sistemul de sănătate publică

Element	Astăzi (2026)	Propus (2027)
Salariul brut	10.000	11.800 (ajustat)
CAS angajat (cotă)	0% sector privat	21% (toate sectoarele)
CAS angajat (sumă)	0	$21\% \times 11.800 = 2.478$
PAM angajat (cotă \times bază)	$9\% \times 10.000$	$7\% \times 11.800$
PAM angajat (sumă)	900	826
IPV — baza de calcul	$10.000 - 900 - 2.475 = 6.625$	11.800 (fără deduceri)
IPV (cotă)	12%	7%
IPV (sumă)	795	826
Beneficiu personal	(scutirea în bază)	+500
Net încasat de angajat	8.305	8.170
CAS angajator	$18\% \times 10.000 = 1.800$	0
Cost total angajator	11.800	11.800

SURSA: Analiză și calcule realizate de Asociația Producătorilor de Carne

HoReCa – o ramură în ascensiune, exportatoare de servicii, care riscă să fie grav afectată

- ▶ **Exportă servicii și atrage valută în Republica Moldova**
 - ▶ fiecare turist străin aduce venituri noi în economie;
 - ▶ contribuie la reducerea deficitului comercial prin exportul de servicii.
- ▶ **Are unul dintre cele mai mari efecte de multiplicare economică**
 - ▶ susține agricultura și producătorii locali;
 - ▶ stimulează transportul, comerțul, vinăriile, meșteșugurile și industria alimentară;
 - ▶ creează locuri de muncă în mediul urban și rural.
- ▶ **Contribuie la dezvoltarea regională**
 - ▶ valorifică patrimoniul cultural și natural;
 - ▶ creează oportunități economice în sate și orașe mici;
 - ▶ reduce migrația prin dezvoltarea antreprenoriatului local.
- ▶ **Majorarea TVA reduce competitivitatea internațională**
 - ▶ diminuează avantajul Moldovei în raport cu România, Bulgaria și alte destinații regionale;
 - ▶ crește prețul vacanțelor într-un sector cu cerere foarte sensibilă la preț;
 - ▶ reduce atractivitatea investițiilor în turism.

HoReCa nu este o ramură obișnuită a economiei, operează local, dar exportă servicii

Agricultura nu trebuie privită doar ca un sector economic

- ▶ Agricultura înseamnă simultan:
 - ▶ securitate alimentară;
 - ▶ exporturi;
 - ▶ dezvoltare rurală;
 - ▶ ocuparea forței de muncă;
 - ▶ echilibru regional.
- ▶ **Reforma trebuie să țină cont de sezonalitatea unor sectoare.** Nu toate ramurile funcționează identic.
 - ▶ Fluctuația de 50%-100% pe parcursul unui an în: agricultură; turism; construcții.
 - ▶ Avem nevoie de flexibilitate fiscală, regulile privind:
 - ▶ zilierii;
 - ▶ deductibilitatea transportului;
 - ▶ hrana;
 - ▶ impozitele locale
 - ▶ trebuie adaptate realităților economice.
- ▶ Politica fiscală trebuie să stimuleze adaptarea climatică: irigare, echipamente antigrindină
- ▶ Politica fiscală trebuie să stimuleze independența energetică: energie regenerabilă și stocare

Politica fiscală trebuie să stimuleze dezvoltarea și reziliența economiei Republicii Moldova

 Securitatea alimentară și dezvoltarea agriculturii

 Securitatea și independența energetică

 Adaptarea la schimbările climatice

 Dezvoltarea infrastructurii de producție, logistică și depozitare

 Digitalizarea economiei și simplificarea conformării fiscale

 Acumularea capitalului și stimularea investițiilor private

 Creșterea exporturilor și a competitivității economiei

 Predictibilitate fiscală și un parteneriat solid între stat și mediul de afaceri